

LiveFIN ry:n kirjallinen asiantuntijalausunto sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/25987/2023

LiveFIN ry kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon. Tartuntatautilainsäädännön kokonaisuudistus koskee myös elävän musiikin alaa ja musiikkitapahtumia tavalla, jonka erityisesti edellinen covid-19-pandemia teki näkyväksi.

Elävän musiikin ala covid-19-pandemiassa

Covid-19-pandemian aikana laajaa kulttuurin kenttää ja koko tapahtuma-alan elinkeinotoimintaa rajoitettiin historiallisella tavalla. Suomessa kokoontumisvapautta rajoitettiin ensin kieltämällä 12.3.2020 yli 500 hengen yleisötapahtumat ja sitten 17.3.2020 yli 10 hengen julkiset kokoontumiset. Samalla hallitus sulki lukuisia julkisia tiloja ja toimintoja, joissa suurempia kokoontumisia tapahtuu. Rajoituksen vuoksi myös lukuisat yksityiset tahot sulki ovensa yleisöltä.

Keväällä 2020 peruttiin koko seuraava festivaalikesä. Suomessa järjestetään pelkästään joka kesä ajalla kesäkuu – elokuu noin 500 rytmimusiikkifestivaalia. Kesällä 2020 ei järjestetty yhtään. Myös 170 tanssilavapaikkaa sulki kyseisenä kesänä ovensa. Myös muut elävän musiikin esityspaikat – keikkapaikat, klubit ja konserttitalit joutuivat tiukkojen koronarajoitusten alle. Noin 400 säännöllistä keikkatoimintaa harjoittavaa elävän musiikin esityspaikkaa sulki ovensa tai toimi koronapandemian aikana erityisten, vaihtelevien ja ennakoimattomien rajoitustoimien ohjaamana. Pandemiasta edeltävänä vuonna 2019 Suomessa järjestettiin noin 20 000 keikkaa ja konserttia erilaisissa elävän musiikin esityspaikoissa. Vuonna 2020 valtaosa näistä jäi toteutumatta.

Pandemia-aikana elävän musiikin tapahtumiin kohdistui erilaisia rajoituksia. Yleisötilaisuuksia ja ravitsemusliikkeitä säänneltiin alueellisesti ja pandemiatilanteen muuttuessa varsin moninaisin toimenpitein. Elävän musiikin alalle yksi merkittävimmistä rajoittamiseen liittyvistä toimenpiteistä oli riskipotentialin arviointimalli ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen valmisteleva riskipotentialin arviointitaulukko, niin kutsuttu ”räkäindeksi”. Vuonna 2021 tartuntatautilakiin päivitettiin rajoitustoimia, jotka perustuvat mainittuun THL:n arviointitaulukkoon. Arviointimalli määritteli korkeariskiseksi ammattimaisen konserttijärjestämisen. Sen suosittamat rajoitukset kohdistuivat epäloogisesti vain ammattimaisesti elinkeinoalan harjoittaviin toimijoihin, joilla kuitenkin oli toimintaedellytyksiä ja osaamista sen hetkisen käsityksen mukaiseen terveysturvalliseen musiikkitapahtumien järjestämiseen. Arviointimalli esitti muun muassa sellaisen musiikki- ja konserttitoiminnan, jossa ei ole määriteltyjä istumapaikkoja, vaarallisempaa ja korkeariskisempänä, kuin minkään muun yhteiskunnan toiminnon. Myös ulkona järjestettävät festivaalit se luokitteli korkean riskin toiminnaksi. Arviointimalli ei ottanut huomioon terveystieteiden kanssa yhteistyössä kehitettyjä terveysturvallisuustoimia. Arviointitaulukon tieteellistä tausta-aineistoa ei ole julkaistu.

Pandemia-aikana rajoituspäätökset kohdennettiin pitkälti sellaisiin yhteiskunnan aloihin, joihin ne oli mahdollista kohdentaa. Tästä kulttuuri- ja tapahtuma-alat on erinomainen esimerkki. Tämä oli mahdollista, koska tapahtuma-alaa ja musiikkitapahtumia niiden osana ei tunnustettu lainsäädännössä elinkeinona. Musiikkitapahtumat käsitettiin tartuntatautilaissa ainoastaan yleisötilaisuuden määritelmän, ei elinkeinomääritelmän kautta. Lopulta se johti elinkeinojen keskenään erilaiseen kohteluun, jota pyrittiin sitten perustelemaan mm. edellä mainitun arviointitaulukon riskiarvion keinoin.

Elävän musiikin ala kannattaa tartuntatautilain uudistusta

LiveFIN ja koko elävän musiikin ala kannattaa tartuntatautilainsäädännön kokonaisuudistusta ja pitää tärkeänä, että uudistustyössä huomioidaan pandemia-ajasta kertynyt ymmärrys ja oppi. LiveFIN pitää tärkeänä myös neutraalia ja yhdenvertaista suhtautumista eri elinkeinoelämän toimijoihin. Jatkossa ei voi olla niin, että musiikkitapahtumiin kohdistetaan järeitä toimenpiteitä, jos esimerkiksi ostoskeskuksissa saa oleilla vapaasti vailla rajoituksia. LiveFIN kannattaa yksinomaan yleisötilaisuuksiin kohdistuvien pykälien poistoa tartuntatautilaista. Se osoittaa koko tapahtuma-alan elinkeinoluonteen tunnustamista ja edistää yhdenvertaisen kohtelun toteutumista. Yleisötilaisuuksia ei myöskään ole erikseen nostettu esille tehostetuista hygieniatoimenpiteistä ja toiminnan rajoittamisesta annetuissa pykälissä. LiveFIN näkee tämän erityisen hyvänä uudistuksena.

Korona-aikana elinkeinotoiminnan rajoittamisesta maksettavat korvaukset olivat hajanaisia ja ennakoimattomia, joten on tärkeää, että korvausten perusteet säädetään laissa ja ne huomioivat koko tapahtuma-alan elinkeinoluonteen. Kulttuuritoimijoita tuettiin pandemia-aikana pääasiallisesti opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta ja elävän musiikin ala on

siitä erityisen kiitollinen. Elävän musiikin alalle on kuitenkin tärkeää, että rajoittamista koskevien korvausten perusteet kirjataan myös tartuntatautilakiin, jotta ne eivät jää harkinnanvaraiseksi ja yhden ministeriön harteille.

Jos yhteiskunnallinen tilanne ja terveysturvallisuus sitä absoluuttisesti vaatii, on vakavan pandemian puhjetessa elävän musiikin alaan kohdistettavien rajoitusten oltava yhdenvertaisia muun kulttuuri- ja elinkeinoelämän kanssa. Musiikkitapahtumien kieltäminen on oltava aivan viimesijainen keino, eikä siihen koskaan tule turvautua näytösluonteisesti. On tärkeää, että mahdollisten rajoitustoimien viimesijaisuutta arvioidaan jatkossakin tarkasti ja tilanteen muuttuessa rajoituksia päivitetään.

Lisätietoja:

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
[LiveFIN ry](#)
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi

LiveFIN on suomalaisen elävän musiikin toimialajärjestö. LiveFIN edustaa musiikkitapahtumien järjestäjiä, rytmimusiikkifestivaaleja, klubeja ja keikkapaikkoja, konsertti- ja kulttuuritaloja sekä elävän musiikin välittäjäporrasta – ohjelmatoimistoja, agentteja ja managereja. Yhdistyksellä on 120 jäsentä elävän rytmimusiikin kentältä ja sen jäsenistön edustus kattaa laajasti lähes kaikki keskeiset suomalaiset elävän musiikin yksityissektorin toimijat.

Elävä musiikki – klubit, keikkapaikat, festivaalit, konsertit ja konserttitalit ovat keskeinen osa suomalaista kulttuuria. Ne ovat matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa, jonka äärelle on helppo tulla. Ne ovat myös lähes puolen miljardin euron arvoista luovan talouden liiketoimintaa, joka kiinnittyy osaksi suomalaista musiikki-, kulttuuri- ja tapahtuma-alaa. Suomessa järjestetään vuodessa noin 750 rytmimusiikkifestivaalia ja säännöllistä keikkatoimintaa harjoittavia keikkapaikkoja ja konserttitaloja on lähes 400 kappaletta. Rytmimusiikkitapahtumissa käydään noin 7,5 miljoonaa kertaa vuosittain.